تىتۇسقا يېزىلغان خەت

(قىسقىچە چۈشەندۈرۈش)

بۇ خەتنىڭ مۇئەللىپى ئەلچى پاۋلۇس بولۇپ، ئۇ بۇ خەتنى كرىت ئارىلىدىكى ياش، ئىشەنچلىك ياردەمچىسى تىتۇسقا يازغان. تىتۇس يەھۇدىي ئەمەس ئېتىقادچى بولۇپ، ئۇ پاۋلۇس بىلەن كرىت ئارىلىدىكىلەرگە ئەڭ ئاۋۋال خۇش خەۋەر يەتكۈزگەن. پاۋلۇس كرىت ئارىلىدىن ئايرىلىشتىن بۇرۇن، ئېتىقادچىلار جامائەتچىلىكىنى تەرتىپكە سېلىش ئۈچۈن، تىتۇسنى شۇ يەردە قالدۇرغان.

بۇ خەتتە پاۋلۇس ئېتىقادچىلار جامائەتچىلىكىنىڭ يېتەكچىلىرىدە بولۇشقا تېگىشلىك مىجەز ـ خۇلقلارنى تىلغا ئېلىپ، تىتۇسقا جامائەتچىلىكتىكى ياشانغان ئەرلەر، ياشانغان ئاياللار، ياش ئەرلەر ۋە قۇللارغا تەلىم بېرىش توغرىسىدا نەسىھەتلەرنى بەرگەن. پاۋلۇس يەنە تىتۇسقا ئېتىقادچىلار قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلار ۋە ئۇلاردا بولۇشقا تېگىشلىك پوزىتسىيىنى ئۇلارنىڭ ئېسىگە سېلىشنى تاپىلىغان.

تېزىس:

1. سالام (1 ـ باب 1 ــ 4 ـ ئايەتلەر)
2. جامائەتچىلىك يېتەكچىلىرىدە بولۇشقا تېگىشلىك مىجەز ـ خۇلق (1 ـ باب 5 ــ 16 ـ ئايەتلەر)
3. جامائەتچىلىك ئەزالىرىنىڭ مەسئۇلىيىتى (2 ـ باب)
4. يوليورۇق ۋە ئاگاھلاندۇرۇش (3 ـ باب 1 ــ 11 ـ ئايەتلەر)
5. ئاخىرقى سۆز (3 ـ باب 12 ــ 15 ـ ئايەتلەر)

تىتۇسقا يېزىلغان خەت

1

1 خۇدانىڭ خىزمەتكارى ۋە ئەيسا مەسىھنىڭ ئەلچىسى بولغان مەنكى
پاۋلۇستىن تىتۇسقا سالام. مەن خۇدا تاللىغانلارغا ئېتىقاد يولىنى
كۆرسىتىشكە ۋە ئۇلارنى ئىخلاسمەنلىككە يېتەكلەيدىغان ھەقىقەتنى
چۈشەندۈرۈشكە تەيىنلەندىم. 2 بۇ ئېتىقاد ۋە ھەقىقەت بىزدە مەڭگۈلۈك
ھاياتقا ئېرىشىش ئۈمىدىنى پەيدا قىلىدۇ. يالغانچىلىقتىن مۇستەسنا بولغان
خۇدا دۇنيا ئاپىرىدە بولۇشتىن ئىلگىرىلا بۇ مەڭگۈلۈك ھاياتنى ۋەدە قىلغان.
3 خۇدا بەلگىلىگەن ۋاقىتتا بۇ مەڭگۈلۈك ھايات توغرىسىدىكى خۇش
خەۋەرنى ئاشكارىلىدى. قۇتقۇزغۇچىمىز خۇدا ئۆز ئەمرى بىلەن بۇ خۇش
خەۋەرنى يەتكۈزۈش ۋەزىپىسىنى ماڭا تاپشۇردى.
4 خۇدائاتىمىز ۋە قۇتقۇزغۇچىمىز ئەيسا مەسىھكە بولغان ئورتاق ئېتىقاد
يولىدا ئۆز ئوغلۇمدەك بولۇپ قالغان ساڭا مېھىر ـ شەپقەت ۋە ئامانلىق ئاتا
قىلغاي!

تىتۇسنىڭ كرىت ئارىلىدىكى خىزمىتى

[5] ئورۇندىلىپ بولمىغان ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلىش ۋە ساڭا بۇرۇن تاپشۇرغىنىمدەك، ھەرقايسى شەھەرلەردىكى ئېتىقادچىلار جامائەتچىلىكىنىڭ يېتەكچىلىرىنى تەيىنلەش ئۈچۈن، سېنى كرىت ئارىلىدا قالدۇردۇم. [6] يېتەكچىلىككە تەيىنلىنىدىغان كىشى ئەيىبسىز، ئايالىغا سادىق بولغان، پەرزەنتلىرى بولسا خۇداغا ئېتىقاد قىلىدىغان، كەيپ ـ ساپادىن نېرى بولغان ھەمدە ئاتا ـ ئانىسىغا بويسۇنىدىغان كىشىلەردىن بولۇشى كېرەك. [7] ئېتىقادچىلار جامائەتچىلىكىگە باشلامچى بولغان بۇنداق كىشى خۇدانىڭ خىزمىتىنى زىممىسىگە ئالغانلىقى ئۈچۈن، شۇنداق ئەيىبسىز بولۇشى كېرەككى، ھەرگىز تەرسا، چۇس مىجەز، ھاراقكەش، زوراۋان، مال ـ دۇنياغا تەمەخور بولماسلىقى، [8] ئەكسىچە مېھماندوست، ياخشىلىقنى سۆيىدىغان، ئۆزىنى تۇتىۋالغان، ئادىل، پاك ۋە تەمكىن بولۇشى لازىم. [9] ئۇ ئۆزىگە ئۆگىتىلگەن ئىشەنچلىك تەلىمدە چىڭ تۇرۇشى كېرەك. شۇنداق قىلغاندا، ئۇ بۇ توغرا تەلىم ئارقىلىق باشقىلارغا نەسىھەت قىلالايدۇ ھەم تەلىمگە قارشى چىققۇچىلارنىڭ خاتالىقىنى تۈزىتەلەيدۇ.

[10] نۇرغۇن كىشىلەر بۇ تەلىمگە ئىتائەت قىلماي، بىمەنە سۆزلەر بىلەن باشقىلارنى ئازدۇرىدۇ. بولۇپمۇ قۇتقۇزۇلۇش ئۈچۈن خەتنە قىلىنىش زۆرۈر، دەپ تۇرىۋالغۇچىلار شۇنداق قىلىدۇ. [11] مۇشۇنداق كىشىلەرنىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلاش كېرەك. چۈنكى، ئۇلار مال ـ دۇنياغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن كىشىلەرگە ساختا تەلىملەرنى ئۆگىتىپ، بەزى ئائىلىلەرنىڭ ئېتىقادىنى پۈتۈنلەي نابۇت قىلماقتا. [12] كرىت ئارىلىدىكىلەرنىڭ ئۆز پەيغەمبەرلىرىدىن بىرى: «كرىتلار ھەمىشە يالغان سۆزلەيدۇ، ئۇلار ۋەھشىي ھايۋانلار ۋە ھۇرۇن نان قېپىلاردۇر» دېگەن. [13] بۇ ھەقىقەتتۇر. شۇڭا، كرىتتىكى ئېتىقادچىلارنىڭ ئېتىقادىنىڭ ساپ بولۇشى ئۈچۈن، ئۇلارنى قاتتىق

ئاگاھلاندۇرغىن. [14] ئۇلار بىمەنە يەھۇدىي ئەپسانىلىرىگە ۋە ھەقىقىي
تەلىمدىن چەتنىگەنلەرنىڭ دىنىي قائىدە ـ يوسۇنلىرىغا قۇلاق سالمىسۇن.
[15] پاك كىشىلەر ئۈچۈن ھەممە نەرسە ھالالدۇر. لېكىن، ناپاك كىشىلەر ۋە
ئېتىقادسىزلار ئۈچۈن ھېچقانداق نەرسە ھالال ئەمەستۇر. ئۇلارنىڭ ئوي ـ
پىكىرلىرىمۇ، ۋىجدانىمۇ بۇلغىنىپ كەتكەن. [16] ئۇلار خۇدانى تونۇيمىز، دەپ
داۋراڭ قىلىسىمۇ، لېكىن ئەمەلىيەتتە ئۇنى رەت قىلىدۇ. ئۇلار ھېچكىمگە
بويسۇنمايدىغان يىرگىنچلىك كىشىلەر بولۇپ، قولىدىن ھېچقانداق ياخشى
ئىش كەلمەيدۇ.

توغرا تەلىمگە لايىق ياشاش

2 [1] تىتۇس، ئېتىقادچىلارغا توغرا تەلىمگە لايىق ياشاشنى ئۆگىتىشىڭ
كېرەك. [2] ياشانغان ئەرلەرنى ئۆزىنى تۇتۇۋالىغان، ئېسىل پەزىلەتلىك،
سالماقلىق، ئېتىقادتا ساپ، مېھىر ـ مۇھەببىتى بىلەن سەۋر ـ تاقىتى تولۇپ
تاشقان بولۇشقا چاقىرغىن. [3] شۇنىڭدەك، ياشانغان ئاياللارنى
ئىخلاسمەنلىككە لايىق يۈرۈش ـ تۇرۇشقا ھەمدە پىتنە ـ پاسات
قىلمايدىغان، ھاراق ـ شارابقا بېرىلمەيدىغان بولۇشقا چاقىرغىن. ئۇلار
باشقىلارغا نېمىنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى ئۆگەتسۇن. [4] بۇنىڭ بىلەن، بۇ
ئاياللار ياش ئاياللارغا تەلىم بېرىپ، ئۇلارغا ئۆز ئەرلىرىگە ۋە باللىرىغا
كۆيۈنۈش، [5] ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش، پاك بولۇش، ئۆي ئىشلىرىغا ماھىر بولۇش،
مېھرىبان بولۇش ۋە ئەرلىرىگە ئىتائەت قىلىشلارنى ئۆگىتەلەيدىغان بولسۇن.
ياش ئاياللار شۇنداق ياشىسا، خۇدانىڭ سۆزى قارىلانمايدۇ.
[6] ياش ئەرلەرنىمۇ ئۆزىنى تۇتۇۋالالايدىغان بولۇشقا چاقىرغىن. [7] ئۆزۈڭمۇ
ھەرقانداق ئىشتا ياخشى ئەمەلىيىتىڭ بىلەن ئۇلارغا ئۈلگە بول. پاك نىيەت،
سالماقلىق، [8] ھەمدە باشقىلار قۇسۇر تاپالمايدىغان توغرا سۆزلەر بىلەن تەلىم

بەرگىن. بۇنىڭ بىلەن، بىزگە قارشى چىققۇچىلار يامان گېپىمىزنى قىلىشقا سەۋەب تاپالماي ئۇيالسۇن.

[9-10] قۇللارغا ھەرقانداق ئىشتا خوجايىنلىرىغا بويسۇنۇشنى ئۆگەتكىن. ئۇلار گەپ ياندۇرماي، ئوغرىلىق قىلماي، ئۆزلىرىنىڭ ھەممە ئىشتا ئىشەنچلىك ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ، خوجايىنلىرىنى رازى قىلسۇن. شۇنداق بولغاندا، ئۇلار باشقىلارنى قۇتقۇزغۇچىمىز خۇدا توغرىسىدىكى تەلىملەرگە ھەر جەھەتتىن جەلپ قىلالايدۇ.

[11] سەۋەبى، خۇدانىڭ بارلىق ئىنسانلارنى قۇتقۇزىدىغان مېھىر ـ شەپقىتى ئايان بولدى. [12] بۇ مېھىر ـ شەپقەت بىزنى گۇناھكارلىقنى ۋە بۇ دۇنيانىڭ ئارزۇ ـ ھەۋەسلىرىنى رەت قىلىپ، بۇ پانىي دۇنيادا توغرا، خۇداغا ئىخلاسمەن ۋە ئۆزىنى تۇتۇۋالغان ھالدا ياشاشقا يېتەكلەيدۇ. [13] بىز ئۇلۇغ خۇدا بولغان قۇتقۇزغۇچىمىز ئەيسا مەسىھنىڭ شان ـ شەرەپ بىلەن قايتا كېلىشىدىن ئىبارەت مۇبارەك ئۈمىدىمىزنىڭ ئەمەلگە ئېشىشىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتىمىز. [14] ئەيسا مەسىھ بىز ئۈچۈن قۇربان بولدى. بۇنىڭدىن مەقسەت، ئۇ بىزنى ھەممە رەزىللىكلەردىن ئازاد قىلىش ھەمدە بىزنى پاك قىلىپ، ئۆزىگە مەنسۇپ بولغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا تىرىشىدىغان خەلق قىلىش ئۈچۈندۇر.

[15] سەن بۇ تەلىملەرنى ئېتىقادچىلار جامائەتچىلىكىگە ئۆگەت. ئۇلارغا ئىلھام بەر ھەم پۈتۈن ھوقۇقۇڭنى ئىشلىتىپ، ئۇلارنىڭ يامان ئىللەتلىرىنى تۈزەت. ھېچكىم سېنى كەمسىتمىسۇن.

ئېتىقادچىلار قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلار

3 [1] سەن ئېتىقادچىلارغا شۇنى ئەسلىتىپ تۇرغىنكى، ئۇلار ھۆكۈمەت ۋە ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىغا بويسۇنسۇن، ئۇلارنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ،

هەرقانداق ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا تەييار تۇرسۇن. [2] ئېتىقادچىلار
ھېچكىمگە تۆھمەت قىلمىسۇن، جېدەلخور بولمىسۇن، ئەكسىچە خۇش
پېئىل بولسۇن. ھەرقانداق كىشى بىلەن مۇئامىلە قىلغاندا ھەقىقىي
كەمتەرلىكنى كۆرسەتسۇن.
[3] چۈنكى، بىر چاغلاردا بىزمۇ نادان ئىدۇق. بىزمۇ خۇداغا
بويسۇنمايدىغان، ئازدۇرۇلغان، ھەر خىل ئارزۇ ـ ھەۋەسلەرنىڭ قۇلى بولغان،
يامانلىق ۋە ھەسەتخورلۇق ئىچىدە ياشىغان، بىر ـ بىرىمىزگە ئۆچمەن
كىشىلەر ئىدۇق. [4] لېكىن، قۇتقۇزغۇچىمىز خۇدا ئىنسانلارغا بولغان
مېھرىبانلىقى ۋە مۇھەببىتىنى ئوچۇق ئايان قىلدى. [5] بىز ياخشى ئەمەللەر
بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ رەھىم ـ شەپقىتىدىن قۇتقۇزۇلدۇق. خۇدا
بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى يۇيۇپ، مۇقەددەس روھ ئارقىلىق بىزنى قايتىدىن
تۆرەلدۈرۈپ، يېڭى ھاياتقا ئېرىشتۈرۈش بىلەن بىزنى قۇتقۇزدى.
[6] قۇتقۇزغۇچىمىز ئەيسا مەسىھ ئارقىلىق خۇدا كەڭچىلىك بىلەن مۇقەددەس
روھنى قەلبىمىزگە تۆكتى. [7] بۇنىڭ بىلەن، بىز خۇدانىڭ مېھىر ـ شەپقىتىدىن
ھەققانىي ئادەم دەپ جاكارلىنىپ، مەڭگۈلۈك ھاياتقا ئېرىشىش ئۈمىدىگە
ئىگە بولدۇق. [8] بۇ سۆزلىرىم ھەقتۇر. ئۇلارنى تەكىتلىشىڭنى ئۈمىد قىلىمەن.
شۇنداق قىلغىنىڭدا، خۇداغا ئېتىقاد قىلغانلار ئۆزلىرىنى دائىم تىرىشچانلىق
بىلەن ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا بېغىشلايدۇ. بۇ تەلىملەر ئىنسانلار ئۈچۈن
ياخشى ھەم پايدىلىقتۇر.
[9] ئەخمىقانە تالاش ـ تارتىشلار، نەسەبنامىلەر توغرىسىدىكى قۇرۇق
گەپ ـ سۆزلەر ۋە تەۋرات قانۇنى بىلەن مۇناسىۋەتلىك جېدەل ـ
ماجىرالاردىن ساقلان. چۈنكى، بۇ ئىشلار پايدىسىز ۋە ئەھمىيەتسىزدۇر.
[10-11] شۇنداق ئىشلارنى قىلىپ ئېتىقادچىلار ئارىسىدا گۇرۇھۋازلىق پەيدا
قىلغۇچىلارنى ئاگاھلاندۇر. بىر ـ ئىككى قېتىملىق ئاگاھلاندۇرۇشتىن كېيىن
يەنە گۇرۇھۋازلىق قىلسا، ئۇلار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىڭنى ئۈز. بۇنداق

ئادەملەرنىڭ ھەقىقەتتىن چەتنىگەن، گۇناھكار ئادەملەر ئىكەنلىكى ئېنىقتۇر. ئۇلارنىڭ قىلغان گۇناھلىرى ئۆزلىرىنى جازاغا مەھكۇم قىلىدۇ.

ئاخىرقى سۆز

12 ئارتېماسنى ياكى تىكىكۇسنى قېشىڭغا ئەۋەتمەكچى بولۇۋاتىمەن.
قايسى بىرى قېشىڭغا بارمىسۇن، مۇمكىنقەدەر نىكوپولىس شەھىرىگە
تېزرەك كەلگىن. چۈنكى، ئۇ يەردە قىشلىماقچىمەن. 13 قانۇنشۇناس زېناس
بىلەن ئاپوللوسنىڭ سەپىرىگە ئىمكانقەدەر ياردەمدە بولغىن. ئۇلارنىڭ كەم ـ
كۈتىلىرى بولسا، ھەل قىلىپ بەرگىن. 14 ئېتىقادچى قېرىنداشلىرىمىز
ھاجەتمەنلەرگە ياردەم قىلىپ، ئۆزلىرىنى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا
بېغىشلاشنى ئۆگەنسۇن. شۇنداق بولغاندا، ئۇلارنىڭ ھاياتى مېۋىسىز بولمايدۇ.
15 يېنىمدىكىلەرنىڭ ھەممىسىدىن ساڭا سالام. كىرىت ئارىلىدىكى بىزنى
سۆيىدىغان ئېتىقادچىلارغا سالام ئېيت. خۇدانىڭ مېھىر ـ شەپقىتى
ھەممىڭلارغا يار بولغاي!